

Prof. Lyklema 60 jaar

Ward Mosmuller

Als het om leeftijden gaat blijken ronden getallen bij uitstek geschikt om iemands carrière wat nader te belichten. Voor prof. dr. J. Lyklema gebeurde dit op een wel heel bijzondere manier. Hij kreeg vrijdag 23 november j.l. één van twee aan hem gewijde nummers van het gerenommeerde in-

ternationale tijdschrift *Colloids and Surfaces* aangeboden. Het is niet vreemd dat Lyklema deze eer te beurt valt gezien zijn geweldige staat van dienst.

Fysische chemie vernieuwd

Lyklema is afkomstig uit de 'Utrechtse school', hij promoveerde in twee jaar tijd (!) onder leiding van prof. Th. Overbeek. In 1962 accepteerde hij in

Wageningen een leerstoel: hij werd aldaar 'Hoogleraar in de Chemie'. "Er stond weliswaar een groot gebouw tot zijn beschikking, maar hij had nauwelijks personeel; inmiddels is de vakgroep al aardig uit zijn jasje aan het groeien", aldus Bert Bijsterbosch, die Lyklema enige maanden later van Utrecht naar Wageningen volgde en inmiddels zelf hoogleraar aan dezelfde vakgroep is.

Lyklema breidde het onderwijs aan de LU in zijn discipline flink uit. Hij vernieuwde het vrij algemene en verouderde propedeuse-college Fysische

Chemie en introduceerde enkele nieuwe cursussen zoals Kolloïdchemie, Thermodynamica, Grensvlakchemie en tenslotte Moleculaire Thermodynamica, een vak dat hij nog steeds op zijn humoristische en geëngageerde wijze doceert. Hij is bovendien een van de grondleggers van de studierichting Moleculaire Wetenschappen. Deze richting vierde onlangs haar vierde lustrum en trekt inmiddels jaarlijks zo'n 80 studenten.

In zijn onderzoek zag hij steeds mogelijkheden om toepassingen te vinden voor zijn eigen vakgebied in typisch Wageningse probleemstellingen, zoals Bodem- en Milieuwetenschappen en de Levensmiddelentechnologie, zonder daarbij het onderzoek naar het fundamentele begrip van kolloïden te verwaarlozen. In de afgelopen 28 jaar heeft hij meer dan 200 publicaties op zijn naam staan en hij heeft in die periode meer dan 30 promovendi begeleid. En de internationale waardering voor zijn onderzoek blijkt nog steeds uit de talrijke aanvragen voor het houden van voordrachten. Hij was en is nog steeds zowel op het nationale als op het internationale vlak zeer actief. Enkele voorbeelden: hij was (of is) lid van de Editorial Board van alle toonaangevende kolloïdchemische tijdschriften, voorzitter van het Comité voor Kolloïd- en Grensvlakchemie en hij was één van de oprichters van de International As-

De 'Lyklema special'

Het zal je maar gebeuren! Je bent wetenschapper, een gewaardeerd wetenschapper, en je wordt zestig jaar. Enkele bevriende vakgenoten hebben in het diepste geheim een surprise-party voor je op touw gezet. "Leuk, bijzonder attent van die vakgenoten, maar niet écht bijzonder", hoor ik u denken. Wanneer aan de jarige bij die gelegenheid echter een speciaal aan hem gewijd nummer van een gerenommeerd internationaal tijdschrift wordt aangeboden, dan zult u het met me eens zijn dat we met een bijzonder man te maken moeten hebben. De hoofdpersoon in dit geval is prof. dr. J. Lyklema, hoogleraar Fysische en Kolloïdchemie aan de Landbouwniversiteit.

Wereldtop

Vrijdag 23 november j.l. werd Hans Lyklema 60 jaar. Ter gelegenheid van dit feit werden twee speciale nummers van *Colloids and Surfaces* aan hem gewijd. Dat Lyklema deze eer te beurt valt heeft alles te maken met zijn grote betekenis voor het vakgebied en met zijn grote internationale naam en faam. Volgens ingewijden neemt Nederland, samen met de Verenigde Staten en de Sovjet Unie, een zeer voorname plaats in op het gebied van de fysische en kolloïdchemie. Aan het bereiken van die wereldtop heeft Lyklema een grote bijdrage geleverd.

Afgelopen vrijdag vond de feestelijke overhandiging van de eerste van twee 'Lyklema specials' van *Colloids and Surfaces* plaats. Tijdens de plechtigheid blikten een viertal sprekers terug op Lyklema's opmerkelijke carrière. Ondermeer gaf Prof. dr. J. Overbeek acte de présence. Hij belichtte met name het wetenschappelijke deel van een carrière die in zijn eigen 'Van 't Hoff Laboratorium' begon. In 1957 rondde Lyklema daar onder Overbeeks leiding zijn promotie-onderzoek af. Na zijn diensttijd bleef Lyklema nog enige tijd werkzaam in Utrecht. Maar nadat hij van 1961 tot 1962 aan de UCLA als 'associate professor' werkzaam was geweest accepteerde hij in 1962 een leerstoel in Wageningen. En in ruim 28 jaar tijd is zijn eertijds zeer kleine groep uitgegroeid tot een vakgroep met ruim twintig stafleden (waaronder drie hoogleraren) en een ongeveer even groot aantal promovendi.

Het was met name dr. Th. Tadros, de eerste buitenlandse medewerker van Lyklema, die als hoofdredacteur van *Colloids and Surfaces* het initiatief nam tot de 'specials'. Tezamen met prof. Bert Bijsterbosch en prof. Gerard Flier, Lyklema's huidige collega's, heeft hij vele (oud-) medewerkers aangeschreven om een bijdrage te leveren tot een feestnummer; het werden er uiteindelijk twee!

Toch benieuwd onder welke valse voorwendselen Lyklema nu uiteindelijk naar voor hem geheim gehouden feestelijke uitreiking is gelokt.

Prof. Lyklema, geëerd met twee aan hem gewijde 'Colloids and Surfaces'.

sociation of Colloid and Interface Sciences (IACIS), waarvoor hij nog steeds optreedt als 'Newsletter editor'. In 1988 kreeg hij een eredoctoraat aan de universiteit van Leuven voor zijn prestaties in de Kolloïdchemie, met name de toepassingen op het gebied van de landbouw.

En nog steeds is Lyklema de fysische en kolloïdchemie niet beu. Naast het voorzitterschap van de vakgroep doceert hij nog steeds en begeleidt hij momenteel zowel binnen als buiten de vakgroep nog 12 promovendi. Maar de grootste uitdaging vormt mogelijk een driedelig werk getiteld 'Fundamentals of Interfacial and Colloid Science', dat hij met medewerking van vele van zijn bevriende vakgenoten op dit moment aan het voltooiën is.

Een ding is duidelijk: Hans Lyklema is er nog lang niet aan toe om - zoals hij zelf wel eens gekserend zegt - het geriatrie netwerk van wetenschappers binnen te treden.

COLOFON

Chemisch Weekblad

Nieuwsorgaan van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging. Standpunten door of namens de KNCV ingenomen zijn geplaatst in de rubriek KNCV. Opname van de overige berichten en artikelen geschiedt onder verantwoordelijkheid van de redactie.

Uitgeverij: Stam Tijdschriften B.V.

Directeur ir. H. Jongeling

Redactie: Drs. R. E. Kisman (hoofdredacteur), drs. S. Valkema (adj. hoofdredacteur), drs. J. W. Melten, drs. T. F. van Geel (redactioneel manager), drs. M. Hermans (beeldredacteur), mw. A. Wulff (secretaresse), mw. L. Thomas (opmaakredacteur), P. Nooijen (productie).

Advertenties: personeelsadvertenties: mw. C. Aref (tst. 160), verkoopster: mw. H. de Ruyter. Produktadvertenties: A. van Elk (tst. 170), C. P. de Jong (tst. 119), verkoopster: B. A. M. van Santen.

Orderafdeling: Barbara Geerdes (tst. 213).

Advertentietarieven op aanvraag.

Losse nummers: f 4,95.

Abonnementen: J. v. d. Bovenkamp

Abonnementsprijs voor Chemisch Weekblad in combinatie met Chemisch Magazine voor bedrijven f 235,- en voor natuurlijke personen f 267,50 (incl. BTW) voor het kalenderjaar 1990. Buitenland f 300,-; luchtpost f 400,-.

Een abonnement kan op elk moment ingaan, de resterende periode van het kalenderjaar wordt naar rato berekend. Aan het einde van het kalenderjaar wordt het abonnement automatisch verlengd tenzij vóór 1 november schriftelijk een bericht van opzegging ontvangen is.

Mededelingen KNCV-leden: Zoals adreswijzigingen, aanmeldingen zenden naar KNCV, Burnierstraat 1, 2596 HV Den Haag.

Redactie-adres: Chemisch Weekblad, Postbus 235, 2280 AE Rijswijk, Fax 070-398.81.45, telefoon 070-398.81.00. ISSN: 0378-1887.